

DUSZPASTERSTWO WOBEC PROBLEMU SEKT

Lektury:

Dokument Stolicy Apostolskiej: Sekty albo nowe ruchy religijne. Wyzwanie duszpasterskie” (1986)

Kard. Francis Arinze, Sekty i nowe ruchy religijne jako problem duszpasterski, w: L'Osservatore Romano (wyd. polskie) 12(1991)7, s.12-16.

T. Doktor, Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce. Mały słownik, Warszawa 1999.

Bp Z. Pawłowicz, Kościół i sekty w Polsce, Gdańsk 1992.

Bp Z. Pawłowicz, ABC o sektach, Gdańsk 2000.

List, Sekty w Polsce, nr 2/96

New Age -pseudoreligia (pr. zbior. pod red. S. Dobrzańskiego), Kraków 1994

Ks. Jeffrey J. Steffon, Satanizm jako ucieczka w absurd, Kraków 1993

O. Aleksander Posacki SJ, Okultyzm, magia, demonologia. Podstawy chrześcijańskiej walki duchowej, Kraków 1996 (tu: Nota Duszpasterska Konferencji Biskupów Toskanii na temat magii i demonologii)

Sekty i fakty. Kwartalnik Informacyjny - Profilaktyczny, Wydawca Dom Wydawniczy Rafael, Ruda Śląska

Określenia:

- sekta
- nowy ruch religijny (bardziej adekwatne)
- alternatywne ruchy religijne, wolne ruchy religijne
- kulty (anglosaskie kraje)

Definicja sekty: „Grupa religijna prezentująca odrębną wizję świata, która wyrasta z nauki jednej z wielkich religii, ale się z nią nie utożsamia”

- secare = odcinać (grupa odcinająca się)
- inni wywodzą od:
 - sequere = iść za kimś (grupa idąca za ideologią, przywódcą)
 - secta (łac.) = sposób życia (grupa przyjmująca alternatywny sposób życia)

Typologia sekt (jest trudna do sporządzenia i niejednoznaczna):

A. Sekty nawiązujące do chrześcijaństwa

1. zakorzenione w chrześcijaństwie, ale znacznie odbiegające od niego pod względem doktrynalnym (np. korzystające z Pisma Św.)
2. wywodzące się z innych religii (niekiedy synkretyzujące elementy chrześcijańskie)

3. wywodzące się z ruchów o podłożu humanitarnym
4. powołujące się na tzw. „potencjał ludzki” (np. New Age)
5. powołujące się na tzw. „potencjał boski”
6. powstałe na skutek kontaktów m. religiami światowymi a pierwotnymi kulturami religijnymi

B. Sekty powołujące się na „system wiedzy”

1. Opierające się na Piśmie Świętym (wywodzące się z chrześcijaństwa)
2. Wyrosłe z innych religii (hinduizm, buddyzm, religie tradycyjne), niektóre synkretyzują elementy chrześcijańskie
3. Powrót do pogaństwa, rozkład autentycznego rozumienia religii
4. sekty gnostyczne

Sekty działające w regionach tradycyjnie chrześcijańskich:

1. odrzucające Kościół
2. odrzucające Chrystusa
3. negujące istnienie Boga choć zachowujące ogólny zmysł religijny
4. odrzucające religię, choć zachowujące poczucie sacrum ale używające go do zdobycia władzy nad innymi lub kosmosem

Niektóre sekty:

- głoszą, że posiadają nadzwyczajną wiedzę, która stawia je ponad wszystkimi religiami świata
- sprawują okultyzm, spirytyzm, satanizm
- przygotowują grunt pod ateizm

Geneza sekt i przyczyny ich rozwoju

1. Ujawniają potrzeby duchowe, których Kościół dotąd nie poznał lub na które nie umiał odpowiedzieć
2. Za tym idzie: Wypełnienie pustki: przekonanie, że pozwolą człowiekowi zaspokoić pragnienie poznania Pisma św., zaspokoić potrzeby emocjonalne (bezpieczeństwo w grupie, śpiew, taniec)
3. Poszukiwanie tożsamości kulturowej, zwłaszcza w okresach przemian kulturowych, które rodzą poczucie zagubienia (np. obecnie Polska)
4. Poszukiwanie odpowiedzi na żywotne pytania. Sekty dają odpowiedź na egzystencjalne problemy (cierpienie, niepowodzenie, choroba, śmierć) odpowiedź jasna, konkretna, natychmiastowa niekiedy umożliwiają uzdrowienie fizyczne i psychiczne

5. Przyczyny polityczne i ekonomiczne np. w Ameryce Łac. przeciwstawiają się nauce społecznej Kościoła gł. w tym co dotyczy obrony ubogich i dążenia do integralnego postępu człowieka
pomoc materialna, możliwość wzbogacenia
6. Wykorzystanie słabości duszpasterstwa:
 - brak kapłanów, w ich miejsce wchodzi liderzy, „ewangelizatorzy” (czasem kapłani za mało się interesują)
 - brak gruntownej znajomości nauki Objawionej (liderzy wchodzi agresywnie z fundamentalizmem biblijnym)
 - zatarcie autentycznej katolickiej nauki o zbawieniu dostępnego jedynie w imieniu Jezusa Chrystusa
 - zatarcie autentycznej katolickiej nauki o Kościele jako wspólnocie zbawienia i niezbędności Kościoła
 - zatarcie nauki o potrzebie pracy misyjnej
 - zatarcie nauki o potrzebie nawrócenia (tu ww. sekty wkraczają ze swą nauką)
 - brak świadectwa ze strony katolików, konsekwentnej wiary, brak dynamizmu ewangelizacyjnego - sekty natomiast wykazują niezwykle dynamizm
 - parafie zbyt rozległe i bezosobowe (w sekcie osoba znana, dowartościowana, kochana, wyróżniana rolę dla innych)
 - ludzie świeccy nie mają poczucia uczestnictwa w Kościele (sekty dają im to zwłaszcza przywództwo)
 - liturgia sprawowana chłodno, z rutyną (w sektach tłumy, dynamizm, śpiew etc.)
 - nazbyt intelektualne homilie nie odpowiadające umysłowości wiernych (sekty mówią o osobistym związku z Chrystusem, dosłownym rozumieniu Biblii)
 - Kościół jawi się bardziej jako instytucja (struktury, hierarchia) – w sektach podkreślanie osobistej więzi z Bogiem

Osoby szczególnie narażone na werbunek ze strony sekt:

- młodzież (gł. z rodzin nieustabilizowanych bezkrytyczna, ciekawa, bezrobotna, niezaangażowana w życiu parafii, z mniejszości etnicznych)
- osamotnieni, wykorzeni, zagubieni, szukający braterstwa, religijnych doznań
- osoby skłonne do sekciarstwa (mentalność sekciarska, skłonne ulegać „prorokom”, „objawieniom”, cudownościom), nietolerancyjni, krytycznie nastawieni do Kościoła instytucjonalnego
- osoby pozostające w stałych kontaktach z członkami sekt (np. sąsiedzi, w pracy)
- osoby, które weszły w konflikt z religijno-moralnymi zasadami Kościoła
- osoby, które weszły w konflikt z księdzem

Metodydziałania sekt

pozytywy

- dynamizm misyjny
- odpowiedzialność „ewangelizacyjna” wszystkich
- wykorzystanie mediów masowych
- koncentracja wysiłków na wyznaczonych celach

negatywy

- brak szacunku dla ludzkiej wolności sumienia
- kult przywódcy, nie ceni się indywidualnego członka sekty
- indoktrynacja („pranie mózgu”)
- selektywizm w nauczaniu
- odrzucenie dialogu
- krytykanctwo (niekiedy bezwzględne)
- ekskluzywizm zbawczy, ekskluzywizm prawdy (poza sektą nie ma zbawienia)
- izolacja (od innych poglądów; dosłowna izolacja swych członków, zerwanie z dotychczasowym środowiskiem zerwanie z dobrami kultury)
- prozelityzm
- intensywna presja psychologiczna lub inne formy nacisku
- budzenie lęku
- wymaganie bezwzględnego posłuszeństwa i jedności zachowań
- przyciąganie za pomocą pieniędzy lub innych środków materialnych
- „bombardowanie miłością” początkowo pobyt w sekcie może wydawać się korzystnym (przyjaźń, pomoc, braterstwo) później okazują się prawdziwe intencje i negatywne konsekwencje
- pozerstwo, nienaturalność
- wyraźna walka z Kościołem katolickim

Odpowiedź Kościoła

(była zawarta implícite w wymienionych wyżej przyczynach rozwoju sekt, patrz punkt wykorzystanie słabości duszpasterstwa)

ponadto:

- Nie może to być odpowiedź wyłącznie negatywna, nie potępiać wyłącznie, ale kierować się światłem wiary i miłości,
- szacunek do osoby ludzkiej i wolności jej przekonań,
- poszukiwanie, co skłania ludzi do wstępowania do sekt, jakie są ich słuszne oczekiwania,
- odkryć braki Kościoła i duszpasterstwa,
- zdynamizować duszpasterstwo;

zwłaszcza:

- odpowiednia, pogłębiona katecheza i formacja biblijna (przewycięzanie ignorancji religijnej),
- informacja rzeczowa nt. zagrożeń i pomoc zagrożonym, tworzenie zespołów duszpasterskich: informujących, formujących, pomagających zwłaszcza młodym i ich rodzicom znajdującym się w niebezpieczeństwie (np. ośrodek Informacji o sektach przy kościele dominikanów w Krakowie),
- przekonanie, że własne tradycje liturgiczne i kultowe (modlitwa, praktyki religijne) gdy są właściwie rozumiane, rozwijane i przeżywane, w pełni zaspokajają potrzeby ludzkiej duszy),
- ukazywać chrześcijaństwo jako religię dającą pełną harmonię, szczęście, pokój radość, harmonię ze stworzeniem; jest ono ziemskim przygotowaniem do pełnej harmonii, radości, pokoju z Bogiem w wieczności, czego świat doczesny dać nie może,
- nie zapominać o rzeczywistości chrześcijańskiego doświadczenia; chrześcijaństwo to nie tylko zespół doktryn, system etyczny, informacja o charakterze intelektualnym ale życie w Chrystusie, które może być przeżywane coraz głębiej,
- uznanie znaczenia gestów i symboli (dowartościowanie pobożności ludowej, gestów i materialnych aspektów liturgii),
- budować żywe wspólnoty (każda osoba doceniana, szanowana, kochana, mająca aktywną rolę),
- popieranie udziału i odpowiedzialności świeckich
- potrzebne odpowiednie programy (współpraca międzyparafialna, międzydiecezjalna, ze świeckimi instytucjami, np. wpływać na odpowiednie ustawodawstwo, wzajemna pomoc środowisk, wzajemna informacja),

Niektóre zjawiska charakterystyczne dla sekt mogą występować w katolickich ruchach odnowy bądź małych grupach. We właściwym rozeznaniu i pokierowaniu pomogą wyłożone wcześniej „kryteria kościelności zrzeseń”.